

Obrazloženje za Izdavački poduhvat

HERAedu za knjigu Gordane Jauković Nenezić – *Umetnost i nacionalna valuta 1884-2024*

Ova monografija bavi se rijetkom i naizgled ne previše zanimljivom temom – **vizuelnim i simboličkim aspektima novca** – ali upravo to doprinosi njenoj **intrigantnosti i vrijednosti**. Sama činjenica da je novac, često posmatran isključivo kroz prizmu tržišne funkcije, postao predmet jedne **visoko estetizovane i teorijski promišljene studije**, čini ovu knjigu izuzetkom u savremenoj naučnoj i kulturnoj produkciji. Autorka ukazuje da novac nije samo sredstvo razmjene, već i **nosilac moći, ideologije i umjetnosti**, te otvara prostor za nova čitanja njegovog značenja u društvu.

Ovo kapitalno delo ilustrativno i analitički zadire u kompleksan i višeznačan pojam monetarne kulture koji se ne odnosi samo na ekonomsku vrijednost novca, već i na njegov **kulturni i društveni značaj**. Autorka pokazuje kako su likovna rješenja na papirnom i kovanom novcu oblikovala **nacionalni identitet** i uticala na percepciju društva, posebno u vremenima političkih promjena. Umetnici poput Uroša Predića i Paje Jovanovića dali su doprinos vizuelnom identitetu srpske valute još od kraja 19. vijeka, kroz saradnju s Narodnom bankom.

Novac je kroz istoriju služio i kao **propagandno sredstvo** – nosio je poruke vlasti, ideologije i društvenih vrijednosti. Vizuelni simboli na njemu nijesu bili nasumični – izražavali su pravo vladara na vlast, političke težnje i kulturnu pripadnost države. U tom smislu, novac je bio **sredstvo vizuelne komunikacije**, a ne samo posrednik u razmjeni dobara.

Autorka ukazuje da slike na novcu nijesu „neutralne“ – one oblikuju realnost i vrijednosni sistem zajednice. Zato je razumijevanje **ikonografije novca** važno za tumačenje istorijskih i kulturnih tokova. Na kraju, novac je istovremeno **predmet želje, moći i simbolike**, a poruke koje prenosi su često skrivene, ali moćne.

Doista, riječ je o jednom vizuelno i sadržinski vrednom izdanju.

Oprazloženje za najbolju Ediciju

Izdavaču Nova knjiga, Podgorica za ediciju *Sfinga*

Edicija „Sfinga“ posvećena je savremenoj crnogorskoj i regionalnoj književnosti i predstavlja pomno odabrana djela nagrađivanih i čitanih autora poput: Svetislava Basare, Aleksandra Gatalice, Muharema Bazdulja, Kristiana Novaka, Zijaha Sokolovića, Slavice Perović, Aleksandra Bečanovića, Ksenije Popović, Marinka Arsića Ivkova, dobitnika NIN-ove nagrade za najbolji roman u 2024. godini i mnogih drugih. Odabrani

naslovi svjedoče o uredničkom stručnom angažmanu i posvećenosti kvalitetu, kao i o nespornoj intenciji i naporima da se doprinese razvoju domaće književnosti kroz kontinuiranu podršku, te kulturnoj razmjeni u regionu, gradeći most između savremenih književnih glasova i čitalaca koji cijene relevantna, angažovana i autorski prepoznatljiva djela, a iznad i prije svega, uzbudljiva književna svjedočanstva o svijetu u kome živimo.

„Sfinga” se pozicionira kao **važan akter u afirmaciji savremene književnosti**, otvarajući prostor i za autore čiji se glasovi često nalaze na razmeđu tradicije i savremenosti, lokalnog i univerzalnog. Time edicija doprinosi **obnavljanju i dinamizaciji književnog života u Crnoj Gori**, ali i njegovanju književne pismenosti kod šire čitalačke publike. Ona funkcioniše kao **kulturni kanal kroz koji savremena književna produkcija postaje dostupna, razumljiva i društveno relevantna**, a ne elitistički izolovana.

Pored afirmisanih autora, edicija povremeno pruža prostor i **novim književnim glasovima**, čime podržava **generacijsku i estetsku raznovrsnost**, ne podilazeći trendovima, već se oslanjajući na jasno prepoznat kriterijum književne vrijednosti. Na taj način, „Sfinga” nije samo biblioteka savremenih romana, već **platforma za dijalog**, književnu kritiku i kulturnu artikulaciju vremena u kojem živimo – neodvojiva od kulture čitanja, kritičkog mišljenja i identitetskih procesa u savremenoj Crnoj Gori.

Oprazlož enje za najbolju dječiju knjigu

Izdavaču Mala Laguna, Beograd za knjigu Dejana Aleksića *Džinovi, strašila i nešto treće*

„Džinovi, strašila i nešto treće“, autora poznatog pjesnika i pisca za djecu Dejana Aleksića, jeste knjiga u tri ciklusa u kojima se Aleksić na inovativan i duhovit, kao i krajnje prijemčiv način djeci, poigrava sa nekim od motiva koji su, inače, vrlo zastupljeni u dječijoj književnosti: džinovima i strašilima... koje možemo pratiti kroz najpoznatije stare bajke do savremenih proznih djela... ali uvodi i motiv – „njegovu visost nešto Treće“ kako sam autor kaže. To „nešto treće“ jeste mogućnost izbora za svako dijete, što je sa aspekta kreativnog, umjetničkog, kao i obrazovnog razvoja djeteta u savremenom svijetu od neprocjenjive važnosti.

Na originalan način, Aleksić se obraća djetetu kao misaonom i osjećajnom biću, ne podilazeći mu, već ga pozivajući na igru, maštanje, ali i razmišljanje o sopstvenim razlikama i vrijednostima. Upravo kroz tu igru, autor nenametljivo gradi prostor za samoprihvatanje, hrabrost i slobodu izbora, što čini ovu knjigu izuzetno značajnom u savremenom kontekstu.

Nastavljač najbolje tradicije dječje književnosti, Dejan Aleksić, zajedno sa ilustratorom Kostom Milovanovićem, posvetio je ovaj duhoviti triptih svim „nezgrapnim i trapavim“ bićima – bićima koja štrče od svijeta u kome žive, ali su kadra i da ga promijene. Kroz

vrhunski jezički izraz, razigranu strukturu i bogatstvo značenja, ova knjiga nudi djeci mnogo više od zabave – nudi im putokaz ka prihvatanju različitosti i osnaživanju sopstvenog identiteta.

Zahvaljujući visokom umjetničkom dometu, savremenoj senzibilnosti i istinskom razumijevanju djeteta kao čitaoca, „Džinovi, strašila i nešto treće“ zaslužuje da se prepozna kao najbolja dječija knjiga u godini.

Obrazloženje za Najlepšu knjigu

Izdavaču “Fondacija za srpski narod i državu” za knjigu, odnosno hrestomatiju, Ljubice Miljković *O srpskoj umetnosti s ljubavlju*

Knjiga *O srpskoj umjetnosti s ljubavlju* autorke Ljubice Miljković, u izdanju Fondacije za srpski narod i državu, izdvaja se izuzetnom estetskom doradom i pažljivo osmišljenom grafičkom opremom. Vizuelno, ovo izdanje odiše **dostojanstvom i elegancijom**, u skladu s temama koje obrađuje – istoriju i značaj srpske umjetnosti. Luksuzni povež, kvalitetan papir i skladan odnos teksta i slike čine ovu knjigu **predmetom uživanja, a ne samo čitanja**. Bogato ilustrovana reprodukcijama umjetničkih djela, knjiga istovremeno informiše i emotivno angažuje čitaoca.

Kolor paleta i izbor fontova svedeni su, ali efektni – daju prostor sadržaju da diše, a porukama da se prirodno razvijaju. Vizuelne poruke u knjizi nenametljivo podsjećaju na **kontinuitet umjetničke tradicije i kulturnog identiteta**. U cjelini, dizajn podržava autorkin ton – pun poštovanja, topline i promišljenosti. Estetski elementi nijesu dekoracija, već **aktivni učesnici u komunikaciji s čitaocem**, dodatno osnažujući ideju da umjetnost treba da bude i voljena i razumljiva.